

شمخانی و لاورنتیف تأکید کردند حاکمیت ملی؛ کلید حل بحران سوریه

● حل بحران سوریه، بار دیگر ایران و روسیه را بر سر میز گفت‌وگو و همفکری کشاند. عصر روز سه‌شنبه «الکساندر لاورنتیف»، نماینده ویژه رئیس‌جمهور روسیه در امور سوریه که برای دو روز به تهران سفر کرده است، با علی شمخانی، دبیر شورای عالی امنیت ملی، دیدار کرد. نماینده ویژه رئیس‌جمهور روسیه در امور سوریه در این ملاقات با ارائه گزارشی از آخرین مذاکرات و تلاش‌های دیپلماتیک انجام‌شده با کشورهای مختلف در موضوع سوریه، بر نقش و کارکرد تعیین‌کننده ایران، روسیه و سوریه در موضوع مبارزه واقعی با تروریسم تأکید کرد. به‌گفته لاورنتیف، مسکو همچنان به اقدام نظامی علیه تروریست‌ها و کسانی که به راه‌حل سیاسی پایبند نباشند، متعهد است و مبارزه بی‌امان با عناصر داعشی و جبهه النصره و گروه‌های مرتبط با آنان را در کنار پیگیری مسیرهای سیاسی ادامه خواهد داد. قبیل از این هم بارها نماینده ویژه رئیس‌جمهور روسیه در امور سوریه به ایران سفر کرده است. ششم و هفتم اردیبهشت سال جاری بود که نماینده ویژه رئیس‌جمهور روسیه در امور سوریه به ایران سفر کرد؛ او در این سفر با علی شمخانی و حسن جابری‌انصاری، معاون عربی و آفریقای وزارت امور خارجه درباره سوریه گفت‌وگو کرد.

جابری‌انصاری و لاورنتیف بار دیگر در ۱۳ تیر در زمان نشست‌های پنجمین دوره کنفرانس بین‌المللی آستانه در قزاقستان دیدار کردند. رایزنی‌های منطقه‌ای و بین‌المللی با هدف کمک به حل بحران‌های منطقه به‌ویژه سوریه انجام می‌شود. در دیدار دبیر شورای عالی امنیت ملی با نماینده ویژه رئیس‌جمهور روسیه در امور سوریه به ایران، شمخانی به آزادسازی شهر راهبردی دیرالزور سوریه اشاره کرد و گفت: «نتایج ارزشمند همکاری راهبردی ایران، سوریه، روسیه و جبهه مقاومت در مقابله واقعی با تروریسم به‌صورت مستمر در عرصه‌های میدانی و سیاسی در حال ظهور و بروز است». به گزارش خبرگزاری فرانسه، ارتش سوریه و نیروهای هم‌پیمان آن در مسیر شهر دیرالزور در شرق، پیشروی مهمی را از سمت شمال رقم زده و به محل استقرار نیروهای سوری تیپ ۱۳۷ رسیدند. این نیروها در حال پیشروی به سمت فرودگاه دیرالزور هستند. شمخانی در دیدار با نماینده ویژه پوتین، به تاکتیک عملیاتی حزب‌الله در زمینه جابه‌جایی تعدادی از عناصر تحت محاصره از یک محور عملیاتی در خاک سوریه به محور دیگر در آن کشور هم اشاره می‌کند: «این اقدام تغییری در راهبرد جنگ با تروریست‌ها نیست و این اتفاق در منطقه قلمون، قبلاً در منطقه حلب هم افتاد و اجازه داده شد عناصر مسلح پس از خلع سلاح به ادلب منتقل شوند». «باید به حاکمیت ملی سوریه احترام گذاشت»؛ این استراتژی‌ای است که ایران در سوریه دنبال می‌کند. شمخانی به این گفته اشاره می‌کند: «بایبندی همه طرف‌ها به راه‌حل سوری- سوری و رعایت حق انتخاب مردم این کشور در تعیین سرنوشت خود بدون دخالت خارجی، زمینه را برای تسریع در رسیدن به نتیجه و خروج از بحران فراهم می‌کند». اولویت ایران در منطقه استقرار ثبات، امنیت و محو کامل تروریسم است؛ این را علی شمخانی می‌گوید.

مأمور مخصوص حاکم بزرگ

در دوران فرمانداری‌اش هم چهره‌ای ضدایرانی داشت. بعد از دستیابی طرطین به برجام، زمانی‌که باراک اوباما در مقام ریاست‌جمهوری قصد داشت از فرمانداران بخواهد تحریم‌های ایالتی علیه ایران را لغو کنند، هیلری جزء چند فرمانداری بود که در نامه به اوباما اعلام کرد که این تحریم را لغو نخواهد کرد.

یک شباهت دیگر

در بیوگرافی نیکی هیلری یک شباهت دیگر هم بین او و ترامپ می‌توان پیدا کرد؛ اتهام رایبه غیرقانونی. آنچنان که سال‌های فرمانداری او با این ماجرا هم آمیخته بوده است. او را متهم به داشتن رابطه غیرقانونی با سخنگوی مطبوعاتی‌اش و مشاور سیاسی رقیب انتخاباتی‌اش کردند. یکی از این مردان گفته که رابطه نامناسب فیزیکی با او داشته و دیگری هم رابطه‌ای فراتر از این را اعتراف کرده است. هیلری اما انکار کرده و گفته به شوهرش وفادار بوده است. ماجرای ارتباط‌های غیراخلاقی ترامپ را که در زمان رقابت‌های انتخاباتی به طرز بهروزی ایالت و کشورش است. او رهبری بزرگ برای نمایندگی‌کردن ما در صحنه جهانی است. .

politics@sharghdaily.ir

جواد ظریف، وزیر خارجه ایران، در گفت‌وگو با سعید جعفری، خبرنگار خبرآنلاین، درباره حقوق کارکنان وزارت خارجه، سطح سواد آنها و سفرایی که از نهادهای دیگری غیر از وزارت خارجه معرفی می‌شوند، توضیحاتی داده است. او گفته، تنها ۲۰ درصد سفرا از بیرون وزارت خارجه منصوب می‌شوند. ● اگر بخواهید از نظر توانمندی‌های نیروی کارشناسی، وزارت خارجه را با دیگر دستگاه‌های بخش دولتی و حتی خصوصی داخلی مقایسه کنید، مجموعه وزارت خارجه حتما وضعیت بسیار بهتری دارد؛ چه از نظر سطح سواد، چه از نظر مدرک تحصیلی، چه از نظر زبان خارجی و حتی از نظر درجه ابتکاری (به غیر از وزارت دفاع) از سایر دستگاه‌ها بالاتریم. این نشان‌دهنده این است که کادر وزارت خارجه کادر زنده‌ای است. قبول دارم که حتما ایده‌آل نیست و حتما می‌تواند بهتر از این باشد، ولی شما باید با واقعیات بسنجید.

● حقوق و مزایای وزارت خارجه در داخل کشور از همه دستگاه‌های دولتی کمتر است. ما جدولی درست کردیم از حقوق و مزایای وزارت خارجه در تهران؛ حقوقشان از کارمندان هم‌تراشان در استان‌ها هم کمتر است. بعضی‌ها البته حقوق و مزایای کارمندان وزارت خارجه در ایران مقایسه می‌کنند که این اشتباه است. نباید حقوق‌ها در خارج را با حقوق کارمندان در داخل مقایسه کرد، باید آنها را با کارمندانی که در آن کشور مشغول کار هستند مقایسه کرد. آنجا خواهید دید که حقوق کارمندان وزارت خارجه از حقوق کارمندان کشورهای کمترتوسعه‌یافته - و نه حتی درحال‌توسعه- هم کمتر است. خب شما با این امکانات در این حد باید توقع داشته باشید. ● وزارت خارجه دارای یک نظام سلسله‌مراتبی مانند ارتش است. شما برای اینکه سفیری ببینید که با خصوصیتی که موردنظر من است سفیر شود، از زمان ورود او از مرحله کارشناسی به وزارت خارجه باید حداقل ۱۸ سال صبر کنید، چراکه زودتر از آن نمی‌تواند به سفارت برسد. در صورتی که بایغه دهر باشد و بخواهد خیلی خوب پیشرفت کند، ۱۸ سال دیگر سفیر می‌شود. بنابراین اگر ما حتی امروز یک برنامه‌ریزی کنیم، باید در یک بازه زمانی طولانی اثرات آن را ملاحظه کنیم.

● سفارت، حق رئیس‌جمهور است. اساسنامه وزارت خارجه دو حالت برای معرفی سفیر بیان کرده است؛ یکی کسی که از داخل وزارت خارجه

تعیین می‌شود و دیگر کسی که از بیرون برای این جایگاه معرفی و انتخاب می‌شود. در همه‌جای دنیا هم این قاعده برقرار است و تنها مختص ایران نیست و همه‌جای دنیا افرادی را داریم که از خارج وزارت خارجه برای سفارت معرفی می‌شوند. در بسیاری از کشورهای دنیا اکثر سفرا از بیرون وزارت خارجه می‌آیند. البته تعدادی از کشورهای دنیا هم هستند که سفرا صرفا از داخل پرسنل وزارت خارجه معرفی می‌شوند و من حتما این روش را بیشتر می‌پسندم. ● ۲۰ درصد سفرا از بیرون وزارت خارجه می‌آیند و ۸۰ درصد از درون وزارت خارجه. ● خب اجازه دهید موردی بپردازیم. سفیر ایران در استرالیا وزیر سابق بوده است. الان به ما می‌گویند چرا سفرا می‌توان اقتصادی ندارند، خب سفیر ما در استرالیا وزیر سابق بازرگانی و رئیس کل گمرک بوده است و ما هنوز هم اگر چنین شخصیت‌هایی آمادگی داشته باشند به سفارت بروند نیازی نیست کسی به ما از بیرون معرفی کند، خود ما از آن استقبال می‌کنیم. ● سفیر ما در روسیه، فردی است که دو دور رایزن فرهنگی در آنجا بوده، روس‌شناس است و با زبان روسی آشناست. من از ایشان خواهش کردم؛ بدون اینکه کسی سفارشی کرده باشد. ضمن اینکه تا حالا موفق‌ترین سفیر ما در روسیه بوده است؛ فردی است که سالی یکی، دوبار در جلسات بسیار کوچکی که آقای پوتین با برجسته‌ترین اندیشمندان روس‌شناس می‌گذارد، او را هم دعوت می‌کنند و این یک امتیاز ویژه برای کشور است.

دیپلماسی

ناگفته‌های ظریف از حقوق کارکنان و سواد سفرا

● ما برای افرادی که از داخل سیستم وزارت خارجه قرار است به‌عنوان سفیر اعزام شوند، حتما، هم آزمون زبان داریم و هم کلاس‌های مختلفی برای همه همکاران وزارت خارجه داریم. ضمن اینکه در تمام زمینه‌هایی که احساس می‌کنیم همکارانمان به آموزش احتیاج دارند، این دوره‌های آموزشی را ترتیب می‌دهیم. از جمله اقتصاد. در حوزه زبان آموزش نمی‌دهیم، به دلیل اینکه احساس می‌کنیم کسی که به این مرحله رسیده باید از یک حدی از زبان برخوردار باشد و معمول ما این است که کسانی که این حد از زبان را ندارند معمولا از فیلترهای ما عبور نمی‌کنند و حتی به حد شورای معاونین هم نمی‌رسند که به‌عنوان سفیر یا حتی به‌عنوان کارمند اعزامی به خارج پیشنهاد شوند. یک حداقل‌هایی در نمره زبان در نظر می‌گیریم که آن حداقل‌ها را باید داشته باشند. ● حالا ممکن است فردی این نمره زبان را بیاورد، ولی نتواند به زبان انگلیسی صحبت کند. متأسفانه این واقعیتی است که در کشور ما وجود داشته است. حتی امروز برای بسیاری از سیاسیون ما، اینکه شما مذاکره خود را به زبان فارسی انجام دهید یک مزیت به‌شمار می‌رود و هنوز هم بسیاری اصرار دارند مذاکره باید به زبان فارسی انجام شود و به‌طورمثال به بنده ایراد می‌گیرند که چرا به زبان انگلیسی مذاکره می‌کنم. بنابراین ما افرادی را داریم که سه دوره هم سفیر بوده‌اند، ولی حتی یک دور هم مذاکره به زبان انگلیسی را زبان خارجی نداشت‌اند، چراکه به‌جای اینکه

تشویق شوند به زبان بین‌المللی صحبت کنند، تشویق می‌شدند به زبان فارسی مذاکره کنند و فقط یک آزمونی می‌دادند که سطحی از زبان بلد باشند. خب این مسلمان فلسفه بنده در وزارت خارجه نیست و حتما زبان بین‌المللی مذاکره کنند و این را هم بیگیری و تأکید کرده‌ایم. ● مثالی که من برای بسیاری از دوستان دراین‌باره زدم، مثال فردی است که دست‌وپایش شکسته و به دکتر می‌رود و می‌گوید اگر دست و پایم خوب شد، می‌توانم پینگ‌پنگ بازی کنم؟ دکتر هم می‌گوید بله. بعد مریض می‌گوید ولی من الان هم پینگ‌پنگ بلد نیستم. به یاد داشته باشیم برجام موانع را رفع کرد و این کج را از دست و پای ما باز کرد، ولی این‌طور نبوده که به طرف پینگ‌پنگ هم یاد دهد؛ آن را دیگر خودش باید یاد بگیرد. برجام قرار نبوده به ما بازی اقتصادی را در جامعه بین‌المللی

آموزش دهد، ما مانع را برداشتیم. ● الزاما اروپا مجبور نیست بین رابطه با ایران و رابطه با آمریکا یکی را انتخاب کند. اروپا می‌تواند با مقاومت در برابر زاده‌خواهی‌های آمریکا، هم رابطه با ایران را داشته باشد و هم مانع فشار آمریکا بر بنگاه‌های اروپایی شود و قیلا هم چنین کاری را انجام داده است. این‌طور نیست که اروپا مجبور به انتخابی باشد بین اینکه ایران را انتخاب کند یا آمریکا را. انتخاب اروپا این است که خودش را انتخاب کند یا دنباله‌رو را؛ اگر خودش را انتخاب کند، منافع خود را پیگیری می‌کند و من یقین دارم اقتصاد اروپا بزرگ‌تر از آن است که آمریکایی‌ها بتوانند آن را کنار بگذارند. همین‌طور که اروپا نمی‌خواهد آمریکا را کنار بگذارد، آمریکا هم نمی‌خواهد اروپا را کنار بگذارد. ● نکته مهم این است که روابط اروپا با ایران صرفا اقتصادی نیست. برجام بزرگ‌ترین دستاورد سیاسی و دیپلماسی کنونی است و همه دنیا می‌دانند. در خود برجام هم این دیده شده که انتخابات‌های ایران در صورت نقض برجام، اصلا محدود نیست و دست ایران هم برای اعمال این انتخاب‌ها بسته نیست. ● در صورت خروج آمریکا از برجام، انتخابات‌های گسترده‌ای در مقابل ایران و اروپا وجود دارد که یکی از آنها خروج از برجام است و انتخابات‌های دیگری هم وجود دارد که بستگی به رفتار اروپایی‌ها دارد. البته این انتخابی که بعد از خروج آمریکا ما هم از برجام خارج شویم، همیشه روی میز ماست. ● فعلا اروپایی‌ها بر این تأکید دارند که در هر شرایطی برجام را اجرا خواهند کرد.

وزیر دفاع؛

امروز ایران دوستی وجود دارد، نه ایران‌هراسی

اختیار این کشور قرار دادند». سرلشکر باقری با بیان اینکه درحال‌حاضر با ظلم مضاعفی در حوزه حقوق بین‌الملل در بخش دفاع مواجه هستیم، ادامه داد: «کارشناسان حقوقی دفاعی باید با تمام تلاش حقوق ایران را در این بخش استفا کنند».

رئیس ستاد کل نیروهای مسلح با بیان اینکه ایران به‌عنوان کشوری مستقل برای دفاع از خود و مرزهایش تمام اقدامات را طبق قوانین بین‌المللی پیش می‌برد، گفت: «درحال‌حاضر با تهدیدهای متنوع نظامی مواجهیم که دشمنان تلاش می‌کنند علیه ایران به مرحله اجرا بگذارند».

او با بیان اینکه باید حقوق حقه خود را در ابعاد مختلف تعقیب کنیم، گفت: «اخیرا در خلیج‌فارس دستگاه‌های استخباری بلوا به پا کردند که شناورهای ایرانی به چند صد متری ناوهای آمریکایی نزدیک شده‌اند و با اقدامات خود موجبات درگیری را فراهم کرده‌اند».

سرلشکر باقری با بیان اینکه طبق قواعد ساحلی خلیج‌فارس جزء جزء ایران است و باید از منافع خود در آن دفاع کند، گفت: «متأسفانه کشوری از آن سوی جهان در خلیج‌فارس برای خود دکان باز کرده و حقوق خاصی قائل است و می‌گوید اگر ایران می‌خواهد به ما نزدیک شود باید با ما هماهنگ کند که این نیز عین زاده‌خواهی و همان ظلم مضاعف در حقوق بین‌المللی است».

او با بیان اینکه هماهنگی با ناوهای آمریکایی برای ایران مسئله‌ای خنده‌دار است، تأکید کرد: «اگر اتفاقی از سوی تروریست‌ها برای سکوهای نفتی ایران در خلیج‌فارس بیفتد، آیا ناوهای خارجی پاسخ‌گو هستند؟ آیا ملت ایران می‌تواند از خارجی‌ها بخواهد که امنیت سکوهای نفتی را تأمین کنند؟».

رئیس ستاد کل نیروهای مسلح با بیان اینکه طبق قوانین بین‌المللی در حوزه هوایی ایران مرزهای هوایی خود را با ایگانو هماهنگ می‌کند، تصریح کرد: «اگر هواییامی متجاوز به حریم هوایی ایران ورود پیدا کند، قراقره پدافند هوایی سریعاً به آنها اخطار می‌دهد، اما متأسفانه باز کشورهای استخباری بلوا به‌پا می‌کنند که ایران به هواییامی آمریکایی هشدار داد. دشمنان این را بداندند که اخطار به هواییامی متجاوز کوچک‌ترین هشدار ایران است».

سرلشکر باقری ادامه داد: «در برجام از همان

ابتدا اعلام کردند به بخش دفاع ربطی ندارد، اما به مرور آمدند و شرط گذاشتند حق ندارید موشکی بسازید که برای حمل کلاهک هسته‌ای استفاده شود، اما البته چنین اقدامی در ایران انجام نمی‌شود، اما باز شرط گذاشتند که هیچ موشکی نباید ساخته شود، چراکه قابلیت حمل کلاهک هسته‌ای را خواهد داشت». رئیس ستاد کل نیروهای مسلح از نمایندگان حقوقی نیروهای مسلح خواست، تمام ابعاد حقوق دفاعی ایران را پیگیری کنند و گفت: از نمایندگان مجلس شورای اسلامی تقاضا داریم در تصویب قوانین نیروهای مسلح با نیروهای مسلح هماهنگ باشند.

جنبیدی: لایحه تنقیحی در حوزه دفاع و امنیت تقدیم مجلس خواهد شد

معاونت حقوقی رئیس‌جمهوری هم اعلام کرد که در چند ماه آینده دولت لایحه تنقیحی در حوزه دفاع و امنیت را تقدیم مجلس می‌کند. «لعیا جنبیدی» در همایش حقوق دفاعی که با حضور جمعی از مسئولان کشوری و لشکری برگزار شد، گفت: «ما در منطقه بحران‌زده‌ای هستیم که مملو از التهاب است و همین که نیروهای مسلح قادر شدند ثبات و تمامیت ارضی را به قیمت حیانتشان تأمین کنند، نشان‌دهنده اهمیت موضوع است و همه بخش‌ها و دستگاه‌ها باید مسئولانه و صمیمانه از آنها حمایت کنند».

امیری: برتاب موشک به مواضع داعش از سوی سپاه توجیه حقوقی دارد

حسینعلی امیری، معاون پارلمانی رئیس‌جمهوری، هم در این مراسم گفت: «موضوع حقوق دفاعی به منافع ملی کشور مربوط می‌شود و منافع ملی به صورت کلان شامل حفظ جان مردم، حفظ تمامیت ارضی، حفظ سیستم سیاسی و اقتصادی و حفظ استقرار و حاکمیت کشور است». به گزارش «ایسنا»، او تأکید کرد: «کاری که سپاه پاسداران در شلیک موشک به مواضع تروریست‌ها در سوریه داشت، بعد از حمله داعش به مجلس و حرم امام در کشور ما بود. بنابراین از منظر حقوقی کاملا قابل توجیه و قابل دفاع است و این کار براساس قانون اساسی و اسناد اداستستی جمهوری اسلامی و طبق حقوق مخاصصات بین‌المللی انجام شد. بنابراین دارای توجیه حقوقی بوده است».

اقتصاد سیاسی نفت

نکته‌ای که در اقتصاد سیاسی نفت اهمیت دارد، آن است که برای انجام موفقیت‌آمیز اصلاحات بنیادی در بخش نفت که برای رشد اقتصاد کشور هم لازم است، دولت ناگزیر است توافق همه ذی‌نفعان اثرگذار در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی را برای این اصلاحات جلب و آنها را در ضرورت این اصلاحات متقاعد کند؛ زیرا بسته اصلاحات بنیادی در صنعت نفت از اصلاح رژیم مالی نفت، شفاف‌سازی نحوه تخصیص درآمدهای نفت به بخش‌های مختلف تا اصلاح ساختار شرکت ملی نفت ایران و سیاست‌های جذب و تربیت نیروی انسانی و جبران خدمات آنها تا تجاری‌سازی و بین‌المللی‌شدن این شرکت را در بر می‌گیرد و می‌تواند حساسیت‌های زیادی را برانگیزد.

تأثیر انقلاب چهارم صنعتی بر صنعت نفت و بازسازی صنعت نفت‌کشور

در سطور بالا بحث شد که جهانی‌شدن و تحولات بزرگ فناوری تولید و مصرف در بخش نفت و گاز به سمتی در حرکت است که ماهیت دولت‌های رانتی را تغییر داده و این دولت‌ها ناگزیر از اصلاحات ساختاری اقتصادی هستند که در آن فعالیت‌های بخش نفت و گاز نیز برای حداکثرکردن خلق ارزش از سوی شرکت‌های ملی نفت و گاز و تخصیص بهینه منابع در همه بخش‌های اقتصادی است. گسترش سریع اتومبیل‌های برقی که همه‌گیرشدن آنها می‌تواند تقاضا برای نفت را کاهش دهد و فناوری‌های بخش عرضه که تولید نفت غیرمتعارف را افزایش و هزینه‌های تولید نفت متعارف را به سطح هزینه تولید اعضای خاورمیانه‌ای اوپک تنزل دهد، از جمله این تغییرات است. سؤال آن است تحولات شگرف فناوری که تحت عنوان انقلاب صنعتی چهارم از آن یاد می‌شود، چگونه و در چه چنتی بر صنعت و نفت و گاز کشور اثر خواهد گذاشت. در توصیف انقلاب چهارم صنعتی گفته می‌شود تغییراتی بنیادی است که بر پایه پیشرفت‌های علمی و فنی قبلی و انقلاب رقومی (دیجیتال) چهار دهه گذشته متکی به قدرت محاسباتی کامپیوترها شکل گرفته و به جرابنی از هم‌جوشی فناوری‌هایی تبدیل شده است که مرزهای بین دنیای فیزیکی، قدرت محاسبات رقومی و تغییرات زیستی (بیولوژیک) را درهم می‌آمیزد؛ به‌طوری‌که پایه‌های آن هم‌زمان در علوم و فناوری‌های مربوط به هوش مصنوعی، یادگیری ماشینی، محاسبات حجم عظیم اطلاعات آماری و استخراج روندها، مهندسی ژنتیک و دانش سیستم‌های عصبی و دانش مربوط به محیط زیست قرار دارد. سرعت، دامنه و تأثیر سیستمی (سیستم‌های تولید، مدیریت و حتی حکمرانی) تغییرات اخیر نشان می‌دهد که این تحولات محدود به تغییرات کمی دوران انقلاب صنعتی سوم نبوده، بلکه خود بشارت‌دهنده تغییرات کیفی و آغاز دورانی متفاوت است. ایجاد امکانات ارتباطی بین میلیاردها نفر در نقاط مختلف دنیا با دستگاه‌های تلفن موبایل با قدرت عظیم حفظ و فراوری اطلاعات و داده‌های آماری و نیز دسترسی آسان‌تر به دانش در رشته‌های مختلف، استفاده از اینترنت اشیا، هوش مصنوعی، ربات‌های هوشمند، خودروهای بی‌راننده، پرینت‌های سه‌بعدی، فناوری نانو، فناوری‌های زیستی، دانش مواد، حفظ و نگهداری انرژی و ... زمان امکان‌پذیری تولید کالا و خدمات را به‌طور فزاینده‌ای توسعه می‌دهد. دامنه تغییرات ناشی از انقلاب چهارم صنعتی به‌قدری گسترده است که نمی‌توان پیش‌بینی کرد در دهه‌های آینده مشخصات اقتصادی دنیا چه خواهد بود و آیا صنعت نفت با تمام تغییراتی که در آن در جریان است، نقشی مشابه آنچه را که در قرن بیستم برای اقتصاد دنیا بازی کرد خواهد داشت یا خیر، بااین‌حال مرور گزارش‌ها و مقاله‌هایی که در موضوع‌های مرتبط منتشر می‌شوند نشان می‌دهد که انرژی و صنعت نفت یک بخش ضروری اقتصاد دنیا باقی می‌مانند، اما در محیطی متفاوت و ویژگی‌های تغییریافته؛ یعنی صنعتی با فناوری‌ها، چالش‌ها، الزامات، فرصت‌ها و بازبرگانی متفاوت و بنابراین نیازمند سیاست‌های درگرون‌شده و متناسب با زمان. با گسترش تحولات ناشی از انقلاب چهارم صنعتی مجموعه‌ای از عوامل بنیادی مانند: تغییرات اقلیمی، امنیت انرژی، هزینه‌های انرژی و پذیرش اجتماعی از حامل‌های انرژی روندهای در حال ظهور انرژی را شکل خواهند داد که در این میان به روندهای مهم زیر می‌توان اشاره کرد: کرین‌زدایی در فرایندهای تولید کالا و خدمات، تمرکززدایی در تولید انرژی و رقابت تولیدکنندگان کوچک با شرکت‌های بزرگ تولیدکننده نفت، گاز، برق و شاید مهم‌تر از همه رقومی‌شدن (digitalization) فرایند تولید نفت و گاز که به مفهوم استفاده بیشتر از جمع‌آوری و فرایند داده‌های آماری و قدرت محاسباتی کامپیوترها برای محاسبات لازم است. همه اینها نشان از آن دارد که دولت رانتی و شرکت‌های نفتی ناآرام‌د که در دهه‌های گذشته به اتا عادت کرده‌ایم، قادر به ادامه حیات به شکل گذشته نخواهند بود. به همین دلیل نیز توصیه می‌شود دولت دوازدهم، وزارت نفت و شرکت ملی نفت ایران اصلاحات بنیادین در بخش نفت و گاز را جدی گرفته و اجرای این اصلاحات برای تطابق ساختار را وجهه همت خود قرار دهند تا ملت ایران در دهه‌های آینده شاهد بی‌استفاده‌ماندن میلیاردها بشکه نفت خام و هزاران میلیارد مترمکعب گاز درجا در ایران نباشند. نباید فراموش کرد که عصر زغال‌سنگ به این خاطر پایان نیافت که منابع زغال‌سنگ ته کشیده بود.

«اقتصاددان و عضو هیئت علمی مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی علمی